

**FOLKETINGET
RIGSREVISIONEN**

Oktober 2023

**Rigsrevisionens notat om
beretning om**

Forsvarets forudsæt- ninger for at løse sine opgaver

Opfølgning i sagen om Forsvarets forudsætninger for at løse sine opgaver (beretning nr. 22/2017)

25. september 2023

RN 716/23

I. Baggrund og konklusion

1. Rigsrevisionen følger i dette notat op på sagen om Forsvarets forudsætninger for at løse sine opgaver, som blev indledt med en beretning i 2018. Opfølgningen sker med henblik på at vurdere, om Forsvarsministeriets initiativer adresserer den kritik, der fremgår af Statsrevisorernes bemærkninger og Rigsrevisionens beretning. Vi har tidligere behandlet sagen i notater til Statsrevisorerne af 11. december 2018 og af 8. september 2021.

2. Beretningen handlede om Forsvarets forudsætninger for at løse sine opgaver. Formålet med undersøgelsen var at vurdere, om fregatter, inspektionsskibe og kampvogne havde haft de nødvendige forudsætninger for at løse alle deres opgaver tilfredsstillende, dvs. havde haft tilstrækkeligt udstyr i rette vedligeholdelsesstand samt en tilstrækkelig besætning med de rette kompetencer.

3. Da Statsrevisorerne behandlede beretningen fandt de det utilfredsstillende, at Forsvarsministeriet ikke havde sikret, at fregatter, inspektionsskibe og kampvogne havde haft de nødvendige forudsætninger for at leve op til Forsvarets egne mål for en tilfredsstillende opgaveløsning. Statsrevisorerne fandt det tilfredsstillende, at Forsvaret, i tilfælde af at beredskabet blev udløst, generelt ville prioritere at klargøre og indsætte de bedst fungerende enheder. Statsrevisorerne fandt det derudover relevant, at Forsvarsministeriet ville styrke styringen og tilsynet med Forsvarets opgaveløsning.

Konklusion

Rigsrevisionen finder det tilfredsstillende, at Forsvarsministeriet har gennemført den planlagte opdatering af kampvogne, herunder indkøbt reservedele og uddannet mekanikere til vedligehold. Rigsrevisionen konstaterer, at Forsvarsministeriet har etableret de organisatoriske rammer i form af Center for Strategi, Økonomi og Styring, der skal understøtte den strategiske styring af koncernen. Rigsrevisionen vil følge den del af centrets opgaver, der vedrører økonomistyringen, i regi af opfølgningen på beretningen om Forsvarsministeriets økonomistyring af forligsmidler i perioden 2018-2023. Rigsrevisionen vurderer på den baggrund, at disse dele af sagen kan afsluttes.

Sagsforløb for en større undersøgelse

Du kan læse mere om forløbet og de enkelte step på www.rigsrevisionen.dk

Rigsrevisionen vil fortsat følge udviklingen og orientere Statsrevisorerne om:

- Forsvarsministeriets indsats for at øge bemanningen på Forsvarets fregatter og inspektionsskibe
- Forsvarsministeriets indkøb af kritisk materiel til fregatter og inspektionsskibe.

II. Status på sagen

4. På baggrund af beretningen og Statsrevisorernes bemærkninger har vi fulgt op på følgende punkter:

Et opfølgingspunkt afsluttes, når Statsrevisorerne på baggrund af indstilling fra Rigsrevisionen vurderer, at myndighedernes initiativer er tilfredsstillende.

Opfølgingspunkt	Status
1. Resultatet af Forsvarets arbejde med at øge den operative evne for fregatterne og inspektionsskibe for løsningen af opgaverne beredskab, indsættelse og uddannelse og øge rådigheden for kampvognene, herunder både de kampvogne, der anvendes til uddannelsesbrug, og de kampvogne, der er tilmeldt til NATO-beredskab.	Området vedrørende kampvogne behandles og afsluttes i dette notat. Området vedrørende fregatter og inspektionsskibe behandles i dette notat og følges fortsat.
2. Resultatet af Forsvarsministeriets arbejde med at styrke den strategiske styring af koncernen.	Behandles og afsluttes i dette notat.

III. Forsvarsministeriets initiativer

5. Vi gennemgår i det følgende Forsvarsministeriets initiativer i forhold til opfølgingspunkterne.

6. Opfølgningen er baseret på brevveksling og dokumentgennemgang af materiale fra Forsvarsministeriet.

Den operative evne for kampvogne, fregatter og inspektionsskibe

Forsvarsministeriet har gennemført den planlagte opdatering af kampvognene, herunder indkøbt reservedele og uddannet mekanikere til vedligehold. Dette finder Rigsrevisionen tilfredsstillende og vurderer derfor, at denne del af sagen kan afsluttes.

Rigsrevisionens opfølgning viser, at bemanningen på fregatter og inspektionsskibe i 2023 er på næsten samme niveau som i 2021. Opfølgningen viser også, at Forsvarsministeriet har afsat midler til indkøb af materiel til fregatter og inspektionsskibe.

Rigsrevisionen vil fortsat følge Forsvarsministeriets indsats for at øge bemanningen på fregatter og inspektionsskibe. Rigsrevisionen finder det tilfredsstillende, at Forsvarsministeriet har afsat midler til indkøb af materiel til fregatter og inspektionsskibe. Rigsrevisionen vil også fortsat følge, om Forsvarsministeriet får indkøbt kritisk materiel til fregatter og inspektionsskibe.

Kampvogne

Opdatering af Leopard 2-kampvogne

7. Det fremgik af Rigsrevisionens seneste notat, at Forsvarets kampvogne af typen Leopard 2 skulle gennemgå en planlagt "mid-life update" i Tyskland i perioden 2018-2022.

8. Vores opfølgning viser, at opdateringen af Leopard 2-kampvognene forventes at være afsluttet i 2024 i overensstemmelse med den tidsplan, der er angivet i Akt 342 16/9 2021. Forsvarsministeriet oplyser, at 43 ud af 44 kampvogne har gennemført opdateringen.

Uddannelse af teknisk personel til vedligehold af kampvogne

9. Det fremgik af Rigsrevisionens notat af 8. september 2021, at Forsvaret ville uddanne alt teknisk personel til at kunne udføre eftersyn og reparationer på kampvogne.

10. Forsvarsministeriet oplyser i forbindelse med denne opfølgning, at nøglepersoner har modtaget kurser fra leverandøren af Leopard 2, og at Forsvarets Vedligeholdelsestjeneste er i gang med at gennemføre interne kurser, så alle mekanikere kan blive fuldt uddannet til at reparere Leopard 2. Forsvarets Vedligeholdelsestjeneste oplyser, at alle mekanikere, der på nuværende tidspunkt arbejder på Leopard 2, er uddannet til det, og at Forsvaret dermed har det nødvendige antal uddannede mekanikere til at kunne holde flåden af Leopard 2-kampvogne operativ.

Reserve dele til kampvogne

11. Det fremgik af Rigsrevisionens seneste notat, at Forsvarsministeriet oplyste, at reservedelssituationen for kampvognene var forbedret, fordi indgåelse af rammeaftaler på området havde smidiggjort en hurtigere tilvejebringelse af reservedele til kampvognene. Udbuddet af reservedele til de opgraderede Leopard 2-kampvogne var begrænset, fordi Danmark var det første land, der havde taget den nye variant i brug. Forsvarsministeriet oplyste videre, at det dog først var fra 2023, når kampvognene igen var tilmeldt beredskabet, at der ville blive et behov for de nye reservedele.

12. Forsvarsministeriet oplyser i forbindelse med denne opfølgning, at Forsvarets Materiel og Indkøbsstyrelse har indkøbt reservedele til at opretholde et lager til 2 års forbrug, fordi leveringstiderne er lange. Forsvarsministeriet oplyser videre, at Forsvarets Materiel- og Indkøbsstyrelse i samarbejde med leverandøren af Leopard 2-kampvognene har kunnet konstatere, at leveringstiderne på visse reservedele er stigende, hvorfor Forsvarets Materiel- og Indkøbsstyrelse i februar 2022 påbegyndte indkøb af reservedele til opbygning af 3 års forbrug for fortsat at sikre rådighed over nødvendige reservedele. Forsvarsministeriet vurderer, at reservedelssituationen er på et tilfredsstillende niveau, men at der løbende skal holdes fokus på ændringer i leveringstider sammen med leverandøren af Leopard 2-kampvogne.

Fregatter og inspektionsskibe

Bemandingen på fregatter og inspektionsskibe

13. Det fremgik af beretningen, at fregatterne og inspektionsskibene havde haft en for lav operativ evne i 2016 og 2017 i forhold til, hvad Forsvaret selv havde fastsat som nødvendigt for at kunne løse sine opgaver. Årsagen var mangel på besætningsmedlemmer eller udstyr.

14. Det fremgik af Rigsrevisionens seneste notat, at Forsvaret havde besluttet at øge bemandingen på fregatter og inspektionsskibe, og at dette forventedes afsluttet i 2023.

15. Vores opfølgning viser, at bemandingen på fregatter og inspektionsskibe i 2023 er på næsten samme niveau som i 2021.

I perioden september 2021 - maj 2023 steg bemandingen af fregatterne fra 326 personer til 337 personer. Fregatternes fulde operationelle evne opnås ved en bemanding på 374 personer. Bemandingen af inspektionsskibe faldt fra 310 personer til 304 personer. Inspektionsskibenes fulde operationelle evne opnås ved en bemanding på 348 personer.

16. Forsvarsministeriet oplyser i forbindelse med denne opfølgning, at de kommende forligsmæssige beslutninger vil bidrage til øget bemanding på inspektionsskibe og fregatter.

Materiel på fregatter og inspektionsskibe

17. Det fremgik af Rigsrevisionens seneste notat, at Forsvarsministeriet anser materieflytninger som en integreret del af den proces, der opretholder beredskabet for enhederne. Forsvaret planlagde derfor fortsat at flytte komponenter mellem skibene.

Forsvarsministeriet oplyser i forbindelse med denne opfølgning, at materielsituationen indtil videre har haft mindre påvirkninger på den operative opgaveløsning. Forsvarsministeriet oplyser videre, at ministeriet har afsat midler til indkøb af kritiske reservedele til Søværnets skibe og i foråret 2023 har udarbejdet en genopretningsplan for Forsvarets fundament, som yderligere adresserer visse af de mest kritiske mangler på materiel i Forsvaret. Forsvarsministeriet forventer på den baggrund over en årrække at se en bedring i reservedelssituationen på skibene og behovet for materialeflytninger.

Strategisk styring

Forsvarsministeriet har etableret de organisatoriske rammer i form af Center for Strategi, Økonomi og Styring, der skal understøtte den strategiske styring af koncernen. Rigsrevisionen vil følge den del af centrets opgaver, der vedrører økonomistyringen, i regi af opfølgningen på beretningen om Forsvarsministeriets økonomistyring af forligsmidler i perioden 2018-2023. Dette finder Rigsrevisionen tilfredsstillende og vurderer derfor, at denne del af sagen kan afsluttes.

Centerorganisering

18. Det fremgik af Rigsrevisionens seneste notat, at Forsvarsministeriet i 2. halvår 2021 ville reorganisere departementet til en centerorganisation. Som en del af denne reorganisering ville ministeriet oprette Center for Strategi, Forandring og Ressourcer, hvis formål er at understøtte departementets strategiske styring af koncernen, herunder understøtte direktionen og den samlede koncernstyring. Ministeriet havde også fokus på anvendelsen af Forsvarets mål- og resultatplan som led i den strategiske styring.

19. Vores opfølgning viser, at Forsvarsministeriets departement har etableret en centerorganisation, herunder Center for Strategi, Økonomi og Styring. Ministeriet oplyser, at centret skal understøtte departementets strategiske retning for den samlede koncern og sikre den overordnede udvikling af ministerområdet gennem optimering af de samlede resurser og opbygning af forandringsevne.

20. Forsvarsministeriet oplyser videre, at ministeriet i 2023 har igangsat tiltag til forbedring af styringen i koncernen, som skal ses i lyset af Rigsrevisionens beretning om Forsvarsministeriets opbygning af en indsættelsesbar brigade (9/2022), beretning om Forsvarsministeriets økonomistyring af forligsmidler i perioden 2018-2023 (10/2022) og de identificerede udfordringer i regeringens plan for et styrket forsvar fra september 2022.

21. Det fremgår af Rigsrevisionens notat om Forsvarsministeriets økonomistyring af 21. april 2023, at Rigsrevisionen vil følge ministeriets arbejde med at styrke forligs- og økonomistyringen på forsvarsområdet, herunder arbejdet med at konkretisere og implementere initiativerne samt udvikle og anvende et nyt koncept for ministeriets egen forligsopfølgning og rapportering.

Rigsrevisionen vil følge den del af centrets opgaver, der vedrører økonomistyringen i regi af opfølgningen på beretningen om Forsvarsministeriets økonomistyring af forligsmidler i perioden 2018-2023.

22. Hele sagen kan følges på www.rigsrevisionen.dk og på www.ft.dk/Statsrevisorerne.

Birgitte Hansen